

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach**

Kielce, dnia marca 2010 r.

**Pan
Marek Grad
Prezes Zarządu
Przedsiębiorstwa Gospodarki
Komunalnej i Mieszkaniowej
spółka z o.o. we Włoszczowie**

R/09/002
LKI-4110-01-5/2009

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach, przeprowadziła kontrolę w Przedsiębiorstwie Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej spółka z o.o. we Włoszczowie (PGKiM), w zakresie gospodarowania wodą pobraną z ujęć wodnych w latach 2007 – 2009 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki zostały przedstawione w protokole kontroli podpisanym w dniu 6 stycznia 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Prezesowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia działalność Zarządu PGKiM w zakresie objętym kontrolą.

Ocenę powyższą uzasadniają stwierdzone w trakcie kontroli nieprawidłowości polegające w szczególności na:

- niezrealizowaniu wynikającego z pozwolenia wodnoprawnego obowiązku dokonywania pomiarów dynamicznego poziomu zwierciadła wody w studniach głębinowych oraz nieprzestrzeganiu częstotliwości pomiarów poziomu statycznego zwierciadła wody;
- rozbieżnościach danych dotyczących wydobycia wody w studniach głębinowych zlokalizowanych na terenie gminy Włoszczowa odczytanych z wodomierzy i zawartych w ewidencji ilości wody pobranej z ujęć;
- wykazywaniu fikcyjnych danych w sprawozdaniach GUS M-06 za 2007 i 2008 r. i informacjach w sprawie opłat za pobór wód podziemnych;

¹ Dz.U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

- niezrealizowaniu, wynikającego z zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę, obowiązku przedkładania burmistrzowi gminy Włoszczowa rocznych ocen w zakresie częstotliwości, przyczyn i czasu trwania awarii;
- dopuszczeniu do subsydiowania skrośnego, poprzez pokrywanie części kosztów zaopatrzenia w wodę odbiorców z terenu gminy Włoszczowa przychodami pochodzącymi z opłat odbiorców z terenu gmin Moskorzew, Radków i Secemin, na rzecz których PGKiM realizowało usługę zbiorowego zaopatrzenia w wodę;
- nieaktualizowaniu przez Zarząd PGKiM, wprowadzonej w 1998 r., polityki rachunkowości.

1. W okresie od 1 stycznia 2007 r. do 30 czerwca 2009 r. PGKiM świadczyło usługi w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę, poza gminą Włoszczowa, także na terenie gmin Moskorzew, Radków i Secemin.

Częstotliwość badań jakości wody przeprowadzonych na terenie ww. gmin była zgodna z określoną w pozwoleniach wodnoprawnych.

Analiza sprawozdań z badania jakości wody za 2008 r. wykazała, że parametry wody odpowiadały wymogom rozporządzenia Ministra Zdrowia z 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi². Wystąpiły jedynie trzy przypadki negatywnych wyników, lecz ponowne badania potwierdziły odpowiednią jakość wody pobranej z tych ujęć i jej przydatność do spożycia.

Zgodnie z wymogami art. 52 ust. 2 pkt 1 ustawy z 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne³, ujęcia wody podziemnej eksploatowane przez PGKiM, posiadały ustanowione strefy ochrony bezpośredniej. Tereny tych stref, spełniały wymogi określone w art. 53 ust. 3 ww. ustawy.

2. Pomimo obowiązku wynikającego z pozwoleń wodnoprawnych na pobór wód podziemnych, na terenie gminy Włoszczowa nie dokonywano pomiarów poziomu dynamicznego zwierciadła wody w studniach głębinowych. Natomiast częstotliwość pomiarów poziomu statycznego zwierciadła wody nie była przestrzegana w I kwartale 2007 r. w odniesieniu do studni głębinowej przy ulicy Czarnieckiego oraz w IV kwartale 2008 r., w odniesieniu do wszystkich czterech studni głębinowych.

W przypadku studni zlokalizowanych na terenie gmin Moskorzew, Secemin i Radków dokonywano pomiarów poziomu statycznego zwierciadła wody, nie rejestrowano natomiast poziomu dynamicznego.

Nierzetelnie prowadzono książki eksploatacji studni głębinowych zlokalizowanych na terenie gminy Włoszczowa, gdyż nieewidencjonowano od trzeciego kwartału 2008 r. wyników pomiarów poziomu statycznego zwierciadła wody.

Odpowiedzialność za nieprzestrzeganie obowiązków wynikających z pozwoleń wodnoprawnych ponosi Czesław Dominik, były kierownik Zakładu Wodociągów PGKiM oraz z tytułu nadzoru – prezes PGKiM.

² Dz.U. Nr 61, poz. 417.

³ Dz.U. z 2005 r. Nr 238, poz. 2019 ze zm.

3. Przeprowadzone 30 sierpnia, 1 października i 6 listopada 2009 r. oględziny ujęć wodnych, ujawniły występowanie istotnych różnic pomiędzy ilością wody pobranej – potwierdzonej wpisem w rejestrze, a faktyczną ilością pobranej wody z ujęć – stwierdzoną na podstawie odczytów stanu wodomierzy. I tak:

- ujęcie przy ulicy Czarnieckiego we Włoszczowie – stan wodomierza wynosił 391.370 m³, natomiast w rejestrze odnotowano pobór 253.322 m³, tj. o 138.048 m³ mniej (35,3%);
- ujęcie przy ulicy Wiśniowej, Osiedle Brożka we Włoszczowie – stan wodomierza wynosił 480.139 m³, natomiast w rejestrze odnotowano pobór 806.565 m³, tj. o 326.426 m³ więcej (68%);
- ujęcie w Świerkowie, gmina Radków – stan wodomierza wynosił 11.567 m³, natomiast w rejestrze odnotowano pobór 176.202 m³, tj. o 164.635 m³ więcej;
- w okresie od 2 października do 6 listopada 2009 r. brak było wpisów w rejestrze poboru wody z ww. ujęcia w Świerkowie.

Występowanie tak znacznych rozbieżności pomiędzy zapisami w rejestrach poboru wody, a odczytami wodomierzy świadczy nie tylko o nierzetelnym ewidencjonowaniu ilości wody pobranej z ujęć, ale o fikcyjnym prezentowaniu tych wielkości w ewidencjach ilości wody pobranej i w sprawozdaniach GUS M-06 oraz informacji w sprawie opłat za pobór wód podziemnych.

Odpowiedzialność za powyższe nieprawidłowości ponosi Czesław Dominik, były kierownik Zakładu Wodociągów PGKiM oraz z tytułu nadzoru – prezes PGKiM.

4. Zgodnie z art. 27 ust 1 ustawy z 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków⁴, ilość wody dostarczanej do nieruchomości na podstawie wskazania wodomierza określano dla 3.402 odbiorców wody, spośród 3.823 odbiorców z terenu gminy Włoszczowa (89%). Natomiast rozliczenia pozostałych 421 odbiorców wody dokonywano według norm zużycia określonych w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z 14 stycznia 2002 r. w sprawie określenia przeciętnych norm zużycia wody⁵.

5. Pomimo obowiązku wynikającego z zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę, Spółka nie ewidencjonowała czasu trwania awarii oraz powstałych w ich wyniku strat wody. W 2007 r. odnotowano w PGKiM siedem awarii. Nie podano jednak w ewidencji awarii czasu ich trwania oraz szacunkowych strat wody. W 2008 r. spośród 27 awarii odnotowanych, tylko w trzech przypadkach podany został czas ich trwania, a w pozostałych 24 nie określono czasu trwania awarii oraz szacunkowych strat wody spowodowanej awariami.

Ilość wody zużytej na cele technologiczne ustalano dla potrzeb sprawozdawczości GUS szacunkowo, nie określając zasad tego szacunku. Łączne straty wody, tj. woda zużyta na cele technologiczne oraz straty wody w sieci, wyliczano jako różnicę pomiędzy ilością wody wydobytej (w rzeczywistości nieznaną) i ilością wody dostarczonej odbiorcom. Tym samym wielkość strat wody również była fikcyjna.

⁴ Dz.U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858 ze zm.

⁵ Dz.U. Nr 8, poz. 70.

Wg prowadzonej ewidencji, w 2007 r. wydobyto (łącznie z gminami Moskorzew, Radków i Secemin) 810,1 tys. m³ wody, dostarczono odbiorcom 750,1 tys. m³ (92,6%) i podano straty wody oraz zużycie na własne cele technologiczne – 60 tys. m³ (7,4%). W 2008 r. odpowiednia 831,0 tys. m³, 760,8 tys. m³ (91,6%) i 70,2 tys. m³ (8,4%).

Skutkiem powyższych nieprawidłowości było nierzetelne podawanie danych w sprawozdaniach GUS M-06 za 2007 i 2008 r. i informacjach dot. opłat za pobór wód podziemnych.

Odpowiedzialność za powyższe nieprawidłowości ponosi Czesław Dominik, były kierownik Zakładu Wodociągów PGKiM oraz z tytułu nadzoru – prezes PGKiM.

6. Zarząd PGKiM nie realizował jednego z sześciu obowiązków wynikających z zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę na terenie gminy Włoszczowa, dotyczącego przedkładania burmistrzowi gminy Włoszczowa rocznych ocen w zakresie częstotliwości, przyczyn i czasu trwania awarii arii.

Odpowiedzialność za powyższe nieprawidłowości ponosi – prezes PGKiM.

7. W odniesieniu do gmin Moskorzew, Radków i Secemin, dla których PGKiM świadczyło usługi w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę, uzyskiwano w latach 2007 i 2008 dodatnie wyniki finansowe. Natomiast w przypadku gminy Włoszczowa ponoszono straty, za 2007 r. – 9,7 tys. zł oraz za 2008 r. – 36,7 tys. zł.

Wbrew dyspozycji § 13 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Budownictwa z 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków⁶, Zarząd PGKiM dopuścił w latach 2007 i 2008 do tzw. *subsydiowania skrośnego*, poprzez pokrywanie części kosztów dostarczania wody odbiorcom z terenu gminy Włoszczowa przychodami pochodzącymi z opłat odbiorców z terenu gmin Moskorzew, Radków i Secemin.

8. PGKiM prowadziło w systemie komputerowym (program finansowo-księgowy *Symfonia*), zgodnie z wymogami art. 20 ust. 5 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, wyodrębnioną dla własnego Zakładu Wodociągów oraz gmin Moskorzew, Radków i Secemin, ewidencję przychodów i kosztów związanych z ich osiągnięciem. Ewidencja księgowa umożliwiała wydzielenie kosztów stałych i zmiennych, przychodów związanych z poszczególnymi rodzajami działalności, a także w odniesieniu do poszczególnych taryf, ustalenie kosztów związanych z działalnością inwestycyjną w poprzednim roku obrachunkowym, dokonanie alokacji niezbędnych przychodów według taryfowych grup odbiorców usług.

PGKiM wykorzystywało politykę rachunkowości wprowadzoną w 1998 r., która nie uwzględniała zmian wynikających z dokonanych na przestrzeni lat 1999 – 2009 nowelizacji

⁶ Dz.U. Nr 127, poz. 886.

ustawy z 29 września 1994 r. o rachunkowości⁷ oraz zastosowania do prowadzenia rachunkowości programu finansowo-księgowego *Symfonia*.

Obowiązek bieżącej aktualizacji, przez kierownika jednostki, polityki rachunkowości wynika z art. 10 ust. 2 ustawy o rachunkowości.

9. Od 1 lipca 2009 r. Spółka zaprzestała prowadzenia działalności w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę na terenie gmin: Włoszczowa, Radków, Secemin i Moskorzew, w związku z przejęciem tej działalności przez Włoszczowski Zakład Wodociągów i Kanalizacji we Włoszczowie (zakład budżetowy gminy Włoszczowa).

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o zaktualizowanie polityki rachunkowości, poprzez uwzględnienie zmian wynikających z nowelizacji ustawy o rachunkowości.

W związku z zaprzestaniem przez PGKiM prowadzenia działalności w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę, Najwyższa Izba Kontroli nie przedstawia Panu Prezesowi wniosków w sprawie usunięcia nieprawidłowości opisanych w niniejszym wystąpieniu, związanych z prowadzeniem tej działalności.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Prezesa, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosku lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Prezesowi prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosku zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

⁷ Dz.U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223 ze zm.